

Posudek na rigorózní práci Marka Hoška **Identifikace rizikového chování vedoucí k závislosti na internetu u žáků základních škol**. Katedra pedagogiky Praha 2015

Magistr Marek Hošek předložil k posouzení rigorózní práci o rozsahu 104 stran textu (+ 3 stránky příloh); počet citovaných titulů je 85 a 4 legislativní zdroje.

Autor se zabývá problematikou, o níž napsal svou rigorózní práci, dlouhodobě a studuje poměrně málo probádanou *oblast závislosti na internetu u žáků základních škol*. Slibuje v úvodních částech práce, že *bude identifikovat rizika*, které mohou vést ke vzniku závislosti a za tím účelem se zaměřil na popis internetového prostředí (virtuálního světa) a pokusil se popsat jeho vliv na identitu dospívajících. V empirické části se čtenář může seznámit s realizací výzkumného šetření.

K textu práce lze vznést některé připomínky:

Některé formulace jsou v textu zvláštní: s. 12: „Je zajímavé, že kupříkladu řemeslník každodenně vysedávající v restauraci je akceptovatelnější než lékař.“ Věta je formulačně nejasná, víceznačná a není jasné kým, kdo a proč je a jak akceptován. Nejasné jsou formulace typu „... takto konfrontované dívky, která se odradila od dalšího seznamování na internetu“ (s. 63).

Není zcela jasné, proč u tématu závislosti na internetu autor z charakteristik adolescentů ohlašuje v nadpise „období moratoria a prvních lásek“ (s. 14); b kapitole ovšem tyto záležitosti příliš rozvedeny nejsou.

Formulace typu „z praxe víme, že někdy je obtížné rozlišit závislost na práci od závislosti na internetu“ jsou vágní (s. 18) – lepší by bylo věnovat pozornost přesnému a jasnému vymezení toho, co autor míní závislostí na internetu a závislostí na práci..... (navíc jde o autocitaci!) Podobně nejasná je formulace: „Specifická hlediska u přístupů při prevenci u mládeže jsou ovlivněna především ontogenetickým hlediskem. Dále pak vlivem blízkého okolí a vrstevníky...“ (s. 24). Lze uvést, odkud autor čerpal tyto poznatky?

V kapitole „Problematika závislosti u dospívajících“ by čtenář očekával klasifikaci závislostí, ale autor náhle přejde k tzv. Procesním závislostem či „závislostem na procesu“ na s. 26 provádí jejich taxativní výčet. Následně v autocitaci na téže straně uvede vedle závislostí prokrastinaci, přičemž není vůbec jasné, proč ji přiřadil k závislostem.

Na s. 28 se objevuje pokus o vymezení závislosti, kde autor hovoří o mladíkovi či dívce „s malými sociálními dovednostmi a s malým sebevědomím vyhledávající styky přes svou stylizaci na internetu“. Jak vlastně dospěl k této formulaci a jak zjišťuje malé dovednosti a malé sebevědomí?

V souvislosti s riziky si autor stěžuje na „nekontrované a svobodné prostředí, ve kterém chybí zodpovědnost a sankcionování za nevhodné chování“ (s. 30). Řešit uvedené problémy by ovšem změnilo zřejmě zcela zásadně povahu internetové komunikace jako takové.

Za velice nešťastné považuji uvádět citace, aniž by se čtenář dozvěděl, proč je vlastně řada z nich vůbec do textu vložena. Není jasné, proč jsou citace uváděny kursívou, i když tento nešvar je poměrně silně v poslední době rozšířen. Problém je, že autor má v práci neobyčejné množství autocitací, často uvádí v uvozovkách běžná tvrzení. Najdeme i takové autocitace jako je např.

na s. 64: „O důsledcích nadužívání internetu jsme pojednali v předcházejících kapitolách...“ (!?) Autoři Simkova a Cípera zmínění v textu nejsou dohledatelní v seznamu literatury.

Autor se na více místech odvolává na empirické zjištění, že „u adolescentních dívek na středních školách je výskyt rizik stejný jako u chlapců“ (s. 70) etc. – ale neuvádí, odkud čerpá, resp. o jaká šetření svá tvrzení opírá. To by bylo vhodné vyjasnit při obhajobě. Údajně to plyne ze zahraničních šetření a pozorování učitelů, ale ani zde není uvedena specifikace zdrojů těchto výroků, resp. dat, o něž se opírají.

V empirickém šetření autor vkládá do textu obecné úvahy o výzkumu, které bychom již v rigorózní práci nemuseli číst. Spíše by bylo dobré v průběhu obhajoby jasně vymezit cíle, hypotézy a vzorek výzkumu. Právě úvodní části empirického oddílu jsou poměrně nepřehledné, projasnění proto nemůže škodit. Není například jasné, zda autor vychází z hypotéz či spíše výzkumných otázek – a jaké jsou mezi nimi vztahy. Ocenit lze, že autor výzkum doplnil souborem doporučení pro praxi, které ovšem není zdaleka opřeno jen o výsledky výzkumu, ale i „zkušenosti“ autora práce (s. 104 an). Závěry celé práce na s. 110-11 jsou poměrně stručné.

Při obhajobě doporučuji projasnit jak autor definuje zkoumanou závislost a co přesně míní rizikové chování, resp. jak jej operacionalizuje pro účely empirického šetření.

Celkové hodnocení: Autor má řadu praktických zkušeností z oblasti, kterou zkoumal. Text by si zasloužil pečlivější redakci formulací a místy by mu prospěly jasnější formulace. Přes uvedenou řadu drobnějších výhrad doporučuji text k obhajobě s tím, že budou odpovězeny položené otázky v posudku.

10.4.2015

doc. PhDr. Jaroslav Kořa